

T E S T E

Filozofi-Sociologji - Sesioni I

Sociologji

1. Mendësitë me natyrë etnocentrike, në sociologji, përcaktohen si: **1 pikë**
A) mbivlerësim i kulturës së popujve të tjerë.
B) gjykime të paanshme të vlerave të një kulture.
C) vlerësim i një kulture nga kriteret e vetë asaj kulture.
D) vlerësim i një kulture nga kriteret e një kulture tjetër.
2. Veshjet tradicionale shqiptare të grave, përmes elementëve si ngjyrat dhe modeli i prerjes, shprehin moshën dhe statusin social të tyre.
Kjo dukuri lidhet **më shumë** me: **1 pikë**
A) normat kulturore.
B) simbolet kulturore.
C) difuzionin kulturor.
D) relativizmin kulturor.
3. Në studimet sociologjike devianca përcaktohet si: **1 pikë**
A) reagim i pavetëdijshëm ndaj një kulture.
B) shkelje e normave kulturore të shoqërisë.
C) respektim i rregullave të moralit tradicional.
D) përfshirje në veprimtari të pranuar nga ligji.
4. Emigrantët në vendet pritëse përgjithësisht ndryshojnë mënyrën e jetesës, gjuhën, fenë, veshjen, sjelljen etj., për t'u përshtatur më mirë me kulturën sunduese. Në sociologji ky proces quhet: **1 pikë**
A) veçim shoqëror.
B) asimilim kulturor.
C) pluralizëm kulturor.
D) diskriminim institucional.
5. Laiciteti është procesi i: **1 pikë**
A) kundërvënies ndaj besimeve fetare.
B) restaurimit të elementeve themelore të fesë.
C) përhapjes së feve nga një shoqëri në tjetrën.
D) ndarjes së institucioneve shtetërore nga feja.

TESTE DHE SKEMA VLERËSIMI

6. Dukuria e lëvizshmërisë shoqërore në vendet e zhvilluara lidhet me: **1 pikë**

- A) shtresimin e shoqërisë për disa breza me radhë.
- B) kalimin e njerëzve nga njëra klasë shoqërore tek tjetra.
- C) kalimin e pozitës shoqërore të familjes nga brezi në brez.
- D) përcaktimin e pozitës së individit, pavarësisht vullnetit të tij.

7. Shoqëria tradicionale bazohet **më shumë** në: **1 pikë**

- A) respektimin e vlerave kulturore ekzistuese.
- B) zhvillimin e shkencës dhe shpikjeve teknike.
- C) zgjerimin e mundësive për zgjedhje vetjake.
- D) pasurimin e spektrit të shumëllojshmërisë shoqërore.

8. Në cilën shoqëri njerëzit janë më të vetëdijshëm për vlerën e kohës? **1 pikë**

- A) Në shoqërinë moderne.
- B) Në shoqërinë patriarkale.
- C) Në shoqërinë tradicionale.
- D) Në shoqërinë pasmoderne.

9. Gjatë viteve '80-të të shekullit të kaluar, për shumë vite me radhë, një sociolog jetoi në një krahinë malore të Shqipërisë, për të studiuar nga afër zakonet dhe mendësitë familjare të tyre. Studimi i sociologut lidhet me metodën e: **1 pikë**

- A) intervistës së lirë.
- B) vëzhgimit pjesëmarrës.
- C) eksperimentit sociologjik.
- D) studimit të dokumenteve.

10. Të rinjtë e Tiranës do të bëheshin pjesë e një studimi, lidhur me ndikimin e televizionit në modelimin e tyre psikokulturor. U përzgjedhën 1000 të rinj sipas grupmoshës, nivelit arsimor, profesionit, etj., që do të përfaqësonin këtë grup shoqëror. Kjo metodë studimi është: **1 pikë**

- A) intervistë e lirë.
- B) vëzhgim sistematik.
- C) kampionim rastësor.
- D) kampionim me kuota.

11. Shoqëria rregullon veprimtarinë e saj jetësore përmes normave kulturore dhe normave ligjore. Tregoni dy dallime mes tyre. **2 pikë**

12. Pas mësimit në lëndë të ndryshme, nxënësit mezi prisnin orën e fizkulturës, ku organizonin lojëra në grup, që shpesh formoheshin nga djem dhe vajza së bashku. Çdo skuadër duhej të respektonte rregullat e lojës, të cilat ktheheshin në një garë të vërtetë. Duke u mbështetur në tekstin e mësipërm, tregoni tri funksione të shkollës si faktor i rëndësishëm i shoqërizimit. **3 pikë**

13. Të gjithë mbajtën qëndrim ndaj sjelljes së Besartit në mbrëmjen e maturës. Ai e kishte tepruar me alkoolin dhe kjo bëri të mos i kontrollonte veprimet. Shokët ishin të njëjtit mendim, se ai “e kishte kaluar masën”. Bazuar në situatën e mësipërme, shpjegoni funksionet e mëposhtme të deviancës në: **2 pikë**

- a) përcaktimin e kufijve moralë
- b) forcimin e unitetit shoqëror

14. Prireja e rritjes së numrit të divorceve në shkallë botërore në ditët e sotme përcaktohet nga një varg faktorësh të ndryshëm. Identifikoni tri prej tyre. **3 pikë**

15. Marrëdhëniet mes grupeve me përkatësi të ndryshme racore, etnike, kombëtare etj., shpesh janë të ndërlukuara. Një formë e përhapur e mendësive përcmuese ndaj tyre janë paragjykimet. Përshkruani format e mëposhtme të shfaqjes së tyre në shoqëri. **2 pikë**

- a) Stereotipat
- b) Racizmi

16. Feja ka luajtur një varg funksionesh të rëndësishme gjatë gjithë historisë së njerëzimit. Shpjegoni tri funksionet e mëposhtme. **3 pikë**

- a) Përcaktimi i kuptimit të jetës
- b) Forcimi i unitetit shoqëror
- c) Kontrolli shoqëror

17. Sociologët mendojnë se në ekonomitë industriale shumë të zhvilluara, puna ka disa karakteristika kryesore. Shpjegoni tri të mëposhtmet. **3 pikë**

- a) Papunësia
- b) Ekonomia e paligjshme
- c) Rritja e peshës specifike të punëve “jakëbardha”

18. Lëvizja feministe është një lëvizje përparimtare, e cila ka si qëllim reformimin e anëve të caktuara të shoqërisë, që lidhen me të drejtat e gruas. Identifikoni dy prej objektivave të kësaj lëvizjeje. **2 pikë**

Filozofi

19. Një nga përfaqësuesit më të rëndësishëm të filozofisë parasokratike greke ishte Herakliti, i cili mendonte se në themel të çdo gjëje qëndronte: **1 pikë**

- A) zjarri si logosi universal.
- B) atomet si grimca të pandashme.
- C) uji si substancë që transformohet.
- D) numrat si rregull i strukturës kozmike.

20. Dialektika sokratike bazohet në **1 pikë**

- A) të vërtetat e gjithë pranuar.
- B) dialogun mes të kundërtave.
- C) bindjen ndaj autoritetit të dijes.
- D) pranimin e çdo opinioni të dhënë.

21. Platoni arsyetonte se në “Botën e ideve” ndodhen: **1 pikë**

- A) sendet dhe objektet reale.
- B) idetë e krijuara nga përvoja.
- C) format e përsosura të sendeve.
- D) kopjet iluzore të formave ideale.

22. Në etikën stoike romake gjendja ideale, që siguron një jetë të virtytshme tek njeriu, lidhet me: **1 pikë**

- A) mungesën e dijes dhe urtësisë.
- B) gjykimet e bazuara në pasione.
- C) ekuilibrin dhe mungesën e pasioneve.
- D) lirinë e shpirtit dhe dëshirat e njeriut.

23. Çfarë vendos Plotini në krye të modelit të tij hierarkik të ndërtimit të botës? **1 pikë**

- A) Shpirtin botëror.
- B) Materien lëndore.
- C) Njëshin ose Zotin.
- D) Intelektin universal.

24. Rilindja ishte kthesë historike, efektet e së cilës u ndjenë në të gjitha fushat e krijimtarisë njerëzore. Ajo vuri në qendër të filozofisë së saj: **1 pikë**

- A) pushtetin e Zotit dhe shenjtoreve.
- B) teoritë dogmatike të fesë.
- C) autoritetin e kishës dhe adhurimin ndaj Zotit.
- D) autoritetin e njeriut dhe besimin në arsyen e tij.

25. Empirizmi është rryma filozofike që pranon se: **1 pikë**
A) dija vjen nga arsyetimi deduktiv.
B) arsyeja integrohet me dijen shkencore.
C) njohja arrihet përmes përvojës shqisore.
D) logjika matematike përfton dijen e vërtetë.
26. Në filozofinë iluministe të Volterit, një vend të veçantë zë trajtimi i historisë. Sipas tij, historia është produkt i: **1 pikë**
A) historianëve dhe opinioneve të tyre.
B) popujve të zgjedhur dhe të civilizuar.
C) sundimit dhe mrekullive të mbretërve.
D) njerëzve dhe veprimeve të tyre shoqërore.
27. Sipas Kantit aftësitë njohëse të njeriut janë të kufizuara, ndërsa njohja e vërtetë realizohet vetëm përmes: **1 pikë**
A) arsyetimit logjik.
B) arsyes së kulluar.
C) përvojës njerëzore.
D) vëzhgimit të shqisave.
28. Mbështetur në filozofinë pragmatiste të Djuitt, në cilin rast edukimi në shkollë realizohet me sukses? **1 pikë**
A) Kur ai mbështetet në parime teorike.
B) Nëse është konkret dhe i lidhur me praktikën.
C) Në rast se ai riprodhon informacionet e mëparshme.
D) Vetëm nëse është autoritarist në metodat e mësimdhënies.
29. Është e veçantë thënia filozofike e Sokratit: **“Njeri njih vetveten!”** Bazuar në këtë shprehje, analizoni arsyetimin e tij lidhur me: **2 pikë**
☐ njohjen e vetvetes
☐ rrugën që të çon drejt lumturisë
30. Në moralin epikurian pohohet se: **“Qëllimi i jetës për çdo individ është arritja e lumturisë.”** Identifikoni tri nga rrugët drejt përmbushjes së saj, sipas kësaj filozofie. **3 pikë**
31. Shpjegoni tri provat e mëposhtme, që Shën Akuini jep për të vërtetuar ekzistencën e Zotit. **3 pikë**
☐ Burimi i lëvizjes
☐ Shkaku dhe pasoja
☐ Rregulli universal

TESTE DHE SKEMA VLERËSIMI

32. Shpjegoni thelbin e metodës së dyshimit të Dekartit, të shprehur në thënien e tij: **“Mendoj pra ekzistoj”**, duke veçuar dy momente të saj **2 pikë**

- momenti i dyshimit
- momenti i sigurisë

33. Rusoi hodhi idenë e lindjes së shtetit si “një kontratë shoqërore qeverisjeje”. Identifikoni tre nga faktorët kryesorë që, sipas tij, e kushtëzuan atë. **3 pikë**

34. Niçe pohon se: **“Njeriu duhet të tejkalojë vetveten dhe objektivi është mbinjeriu, për të cilin asgjë nuk është e ndaluar, përveç asaj që pengon vullnetin e tij për pushtet”**. Shpjegoni dy çështjet e mëposhtme të kësaj filozofie. **2 pikë**

- Mbinjeriu
- Vullneti për pushtet

35. Sartri si përfaqësues i ekzistencializmit shprehet: **“Njeriu është i dënuar të jetë i lirë, sepse pasi erdhi në këtë botë, ai është përgjegjës për gjithçka që bën”**. Analizoni lirinë duke përfshirë tri aspekte kryesore të saj, sipas Sartrit. **3 pikë**

36. Karl Marksi ka thënë se: **“Feja është opium për popullin”**. Identifikoni dy aspekte të filozofisë ateiste të tij. **2 pikë**

@matan-shkollorore